

Державний вищий навчальний заклад «Університет менеджменту освіти»
Білоцерківський інститут неперервної професійної освіти

ЗАТВЕРДЖЕНО

Ректор ДЗНЗ-УМО

[Signature]
В.В.Олійник

[Signature] 2017 р.

Програма
вступного фахового випробування

Освітній ступінь магістр
Спеціальність 011 Науки про освіту

Київ – 2017

Характеристика завдання

Випробування складається у письмовій формі.

Екзаменаційний білет складається з двох блоків завдань.

Блок 1 – тестова перевірка знань, що сприятимуть формуванню науково-теоретичних умінь з педагогічної науки.

Блок 2 – виконання практичних завдань, що дозволяє перевірити попередній рівень сформованості вмінь використовувати наявні теоретичні знання в практичній педагогічній діяльності.

Час виконання завдання 1,5 год.

В екзаменаційних роботах не допускаються будь-які умовні позначки, що б розкривали авторство роботи. Вступник зазначає прізвище тільки у визначених для цього місцях. Не допускається робити будь-які помітки на екзаменаційних білетах. Чернетки екзаменаційних робіт не перевіряються. Під час проведення вступних випробувань забороняється користуватись електронними приладами (зокрема калькуляторами, мобільними телефонами та інш.), підручниками, навчальними посібниками та іншими матеріалами.

Програма випробування

Мета вступного фахового випробування з педагогіки полягає у визначенні професійної компетентності й готовності абітурієнтів до навчання в магістратурі, що передбачає єдність теоретичної, практичної професійно-педагогічної підготовки і проведення наукових досліджень у вищій школі.

Зміст програми сформовано за основними розділами курсу «Педагогіка»: «Загальні основи педагогіки», «Дидактика», «Теорія виховання», «Школознавство». Відповідно, мають бути сформовані й продемонстровані такі компетентності:

1) визначати і обґрунтовувати конкретні завдання навчально-виховного впливу на особистість, виходячи із загальної мети виховання у національній вищій школі та базуючись на особистісно-соціальному підході;

2) володіти методами і формами організації навчально-виховного процесу, педагогічної діагностики та педагогічного проектування;

3) визначати мету навчання і виховання з урахуванням вікового підходу, будувати навчально-виховний процес на основі глибоко і сигматичного вивчення студентів, їх інтересів, запитів;

4) формувати і розвивати суб'єкт-суб'єктні виховальні відносини «викладач-студент» на рівні співпраці й співтворчості;

5) впроваджувати принцип наукової організації педагогічної праці;

6) аналізувати, узагальнювати та застосовувати передовий педагогічний досвід і досягнення психолого-педагогічної науки;

7) організовувати і проводити науково-дослідну (експериментальну) роботу.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ ВСТУПНОГО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

З «ПЕДАГОГІКИ»

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ

Становлення та розвиток педагогіки як науки

Педагогіка як наука і навчальна дисципліна. Предмет, структура і перспективи розвитку.

Педагогіка - наука про виховання, навчання і освіту особистості. Педагогіка як прикладна наука, спрямована на оперативне розв'язання життєвих проблем, що виникають у процесі виховання, навчання, освіти. Предмет педагогіки. Поняття «андрогоніка», «антропогоніка», «педагогіка життєтворчості», «реабілітаційна педагогіка». Джерела розвитку педагогіки. Виокремлення і оформлення педагогіки в наукову систему. Структура навчальної дисципліни «Педагогіка» («Загальні основи педагогіки», «Дидактика», «Теорія виховання», «Школознавство»). Основні категорії педагогіки (виховання, навчання, освіта, самоосвіта, самовиховання, саморозвиток та ін.). Виховання як суспільне явище, його історичний характер. Виховання в широкому і вузькому розумінні (соціальному, педагогічному). Рівні освіти. Педагогічна наука і педагогічна практика. Система педагогічних наук. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Завдання педагогіки на сучасному етапі розвитку суспільства. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.), Національна доктрина розвитку освіти в Україні XXI ст., Закон України «Про освіту», Закон України «Про загальну середню освіту».

Основні поняття: педагогіка, виховання, навчання, освіта, самовиховання, самоосвіта, саморозвиток, дидактика, теорія виховання, школознавство, андрогоніка, антропогоніка, міжпредметні зв'язки.

Закономірності розвитку людської особистості

Процес розвитку особистості. Теорії розвитку і формування особистості. Людиноцентрована парадигма. Джерела і умови розвитку особистості. Спадковість і розвиток. Фактори, що зумовлюють особливості та результати розвитку. Вплив середовища на розвиток особистості. Навчання, виховання і психічний розвиток особистості. Діагностика розвитку. Наукові засади вікової періодизації розвитку дитини. Основні напрями та соціальна ситуація психічного розвитку, основні психічні новоутворення та особливості формування особистості в різні вікові періоди.

Основні поняття: особистість, індивідуальність, індивід, фактори, спадковість, середовище, розвиток, формування, діяльність, спілкування, активність особистості, суб'єкт, об'єкт виховання, самовиховання.

Методологія і методи науково-педагогічного дослідження

Види і особливості науково-педагогічних досліджень. Принципи науково-педагогічного дослідження. Методи педагогічного дослідження (теоретичні, емпіричні). Педагогічний експеримент. Види експерименту: констатувальний, формувальний, контрольний. Педагогічні тести. Методи вивчення колективних явищ. Анкетування. Типи анкет: відкриті, закриті, іменні, анонімні, з бальною оцінкою. Соціометричні методи. Метод незалежних характеристик. Кількісні методи в педагогіці. Статистичний метод. Методи історико-педагогічного дослідження: системний, зіставно-порівняльний аналіз, синтез, узагальнення, прогнозування.

Основні поняття: методологія, методи науково-педагогічного дослідження, теоретичні, емпіричні методи, педагогічний експеримент.

РОЗДІЛ 2. ДИДАКТИКА

Поняття про дидактику. Теоретико-методологічні основи процесу навчання

Дидактика - теорія освіти і навчання особистості. Виникнення і розвиток дидактики. Внесок вітчизняних та зарубіжних педагогів у розвиток теорії освіти і навчання. Основні категорії дидактики. Взаємозв'язок дидактики і окремих методик. Основні дидактичні категорії: мета навчання і учіння, закономірності й принципи навчання, процес навчання, методи і засоби навчання, зміст навчання, організаційні форми навчання та контролю якості знань, умінь, компетентності. Сутність процесу навчання та його особливості. Гносеологічні основи процесу навчання. Рушійні сили навчального процесу. Цілі навчання (освітня, виховна, розвивальна) та результат спільної діяльності викладачів і учнів. Основні компоненти процесу навчання (цільовий, стимулювально-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, емоційно-вольовий, контроль-регулювальний, оцінно-результативний).

Основні поняття: дидактика, освіта, навчання, розвиток, закономірності, принципи навчання, процес навчання, методи, засоби навчання, зміст навчання, організаційні форми навчання та контролю, компетентності.

Зміст освіти в загальноосвітній школі

Освіта та її роль у розвитку й формуванні особистості. Теорія матеріальної та формальної освіти. Зміст освіти як дидактична категорія. Наукові основи визначення змісту освіти в сучасній школі. Залежність змісту освіти від умов суспільного життя. Вдосконалення змісту освіти відповідно до законів України «Про освіту», «Про загальну середню освіту». Реалізація принципів гуманізації, гуманітаризації, індивідуалізації та диференціації при визначенні змісту освіти. Стандарти освіти. Базовий навчальний план, його структура, характеристика інваріантної та варіативної частини. Навчальні програми. Особливості навчальних планів та навчальних програм різних типів навчальних закладів. Єдність загальної, політехнічної та професійної освіти. Проблеми змісту освіти в зарубіжній та вітчизняній педагогіці та шкільній практиці.

Основні поняття: освіта, зміст освіти, знання, вміння, компетентності, навчальний план, навчальна програма, підручник, навчальний посібник, загальна освіта, політехнічна освіта, професійна освіта.

Закони, закономірності, принципи та правила навчання

Сутність та взаємозв'язок понять «закон» і «закономірність». Основні закономірності навчання: зумовленість навчання суспільними потребами, умови процесу навчання; взаємозв'язок навчання, освіти, виховання та розвитку; взаємозалежність процесу навчання та реальних навчальних можливостей учнів; єдність викладання й учіння; взаємозумовленість завдань, змісту, методів і форм навчання в цілісному процесі навчання. Принципи навчання та їх характеристика: гуманізація, індивідуалізація та диференціація навчання, науковість, доступність, наочність, зв'язок теорії з продуктивною працею, навчання з життям; свідомість та активність учнів у навчанні; систематичність, системність, міцність засвоєння знань; індивідуальний підхід до учнів за умов колективної навчальної праці; виховальне навчання; позитивний емоційний фон та розвивальний характер навчання. Правила навчання. Взаємозв'язок закономірностей та принципів навчання.

Основні поняття: закони, закономірності, принципи, правила навчання, виховальне, розвивальне навчання, позитивний емоційний фон.

Організаційні форми навчання

Форма організації навчання як дидактична категорія. Розвиток організаційних форм навчання: індивідуальна та індивідуально-групова, класно-урочна, белланкастерська, мангеймська, Дальтон-план, план Грампа.

Класно-урочна форма організації навчання, її основні характеристики. Урок як форма організації навчання. Типологія та структура уроків. Нестандартні та нетрадиційні уроки. Підготовка викладача до уроку. Тематичне та поурочне планування. Аналіз уроку. Шляхи підвищення ефективності уроку в сучасній школі. Інші форми організації навчання: домашня навчальна робота, семінари, практикуми, факультативи, екскурсії, предметні гуртки, консультації. Фронтальні, групові та індивідуальні форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроці. Основні вимоги до організаційних форм навчання: загальнопедагогічні, дидактичні, психологічні, санітарно-гігієнічні. Аналіз уроку. Шляхи підвищення ефективності уроку в сучасній школі.

Основні поняття: форма організації навчання, урок, домашня навчальна робота, семінар, практикум, факультатив, екскурсія, предметний гурток, консультація, вимоги до форм навчання, типологія уроків, структура уроку, аналіз уроку.

Види навчання. Нові технології навчання та їх використання в сучасній школі

Сутність понять: «види навчання», «технології навчання». Догматичне навчання. Характеристика пояснювально-ілюстративного навчання. Проблемне б навчання. Оптимальне поєднання пояснювально-ілюстративного та проблемного навчання. Програмоване навчання, його теоретичні концепції. Лінійне і розгалужене програмування.

Перспективи розвитку та застосування програмованого навчання. Комп'ютеризація навчання в сучасній школі. Дистанційне навчання, перспективи його розвитку. Сутність модульно-розвивального навчання. Інтеграція знань. Поняття «диференціація навчання». Зовнішня (профільна) диференціація. Профілізація навчання. Типи шкіл, спеціалізація класів. Аналіз навчальних планів і програм. Внутрішня (рівнева) диференціація. Темп засвоєння матеріалу як вимір переходу учня від нижчого рівня засвоєння до вищого. Організація навчання з урахуванням темпу засвоєння знань. Диференціація навчання на основі інших критеріїв: здібностей, нахилів, інтересів учнів. Досвід зарубіжної школи у здійсненні диференційованого навчання. Актуальні проблеми розроблення і впровадження в навчальний процес нових технологій навчання.

Основні поняття: види навчання, технології навчання, догматичне, пояснювально-ілюстративне, проблемне, програмоване, модульно-розвивальне, дистанційне навчання, комп'ютеризація навчання, диференційоване навчання.

Розвиток теорії методів та засобів навчання в педагогічній науці й практиці

Метод навчання як дидактична категорія. Структура методу навчання: цілі, способи діяльності вчителя та учнів, психологічні закономірності засвоєння навчального матеріалу, рівень досягнення мети діяльності. Призначення та функції методів навчання: спонукальна, навчальна, розвивальна, виховна, організаційна.

Прийоми навчання. Класифікація методів навчання у педагогічній науці (Ю.Бабанський, І.Підласий, В.Онищук, Н.Мойсеюк та ін.).

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів: словесні, наочні та практичні (за джерелом знань); репродуктивні; проблемно-пошукові; дослідницькі (за рівнем самостійності мислення); індуктивні та дедуктивні, аналітичні та синтетичні (за логікою передачі та сприйняття інформації); самостійна робота, робота з книгою, праця під керівництвом учителя (за рівнем керівництва навчальною роботою). Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів: пізнавальні ігри, диспути, дискусії, створення ситуації успіху (стимулювання інтересу до навчання), постановка вимог, роз'яснення значущості учіння, заохочення, покарання (стимулювання обов'язку та відповідальності у навчанні).

Методи контролю та самоконтролю навчально-пізнавальної діяльності учнів: індивідуальне, фронтальне опитування (методи усного контролю навчання); контрольна робота, твір, переказ, диктант (методи письмового контролю); методи лабораторного контролю; метод програмованого контролю; метод тестового контролю; самоконтроль. Бінарні та ситуаційні методи навчання. Проблема вибору методів навчання та їх комплексного застосування.

Засоби навчання, їх класифікація та характеристика, функції засобів навчання. Оптимальний вибір методів та засобів навчання.

Основні поняття: методи, прийоми навчання, функції методів навчання, засоби навчання, оптимальність вибору методів навчання.

Контроль і оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів

Сутність контролю, його мета та завдання в навчальному процесі. Функції контролю: інформативна, методична, навчальна, коригувальна, мотиваційна, виховна, соціально-прогностична. Види контролю: попередній, поточний, тематичний, періодичний, підсумковий, заключний. Методи та форми контролю, їх характеристика.

Оцінювання та облік результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Критерії оцінювання: повнота, міцність, системність, точність, осмисленість. Характеристика бальної системи оцінювання знань школярів. Рейтингова оцінка знань та особливості її застосування в сучасній школі. Нові підходи до контролю й оцінювання знань учнів у процесі модернізації загальноосвітньої школи в Україні. Педагогічні вимоги до перевірки та оцінювання знань, умінь, навичок, компетентностей учнів. Шляхи подолання формалізму в оцінюванні результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів. Контроль та оцінка знань учнів у зарубіжних школах.

Основні поняття: контроль, оцінка, облік знань, функції контролю, види контролю, методи контролю, форми контролю, критерії оцінювання.

РОЗДІЛ 3. ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

Сутність процесу виховання у сучасній школі

Педагогічна наука про виховання як цілеспрямований процес становлення особистості. Сутність і особливості процесу виховання. Сучасні підходи до здійснення виховного процесу: особистісно-творчий; людинознавчий; діяльнісний; ціннісно-орієнтованого ставлення до себе, до людей і навколишнього світу; етнокультурний; комплексний.

Процес виховання як система. Структура та логіка виховного процесу. Конкретизація мети виховання. Вихованість як інтегральна властивість особистості, результат процесу виховання. Діагностика, критерії, ступені вихованості. Процес самовдосконалення особистості. Самовиховання, перевиховання.

Основні поняття: процес виховання, педагогічна взаємодія, сутність і особливості виховного процесу, наукові підходи до процесу виховання, структура процесу виховання, мета виховання, вихованість особистості, самовиховання, перевиховання.

Мета та ідеал виховання в сучасній педагогіці

Поняття про мету виховання. Загальні та індивідуальні цілі виховання. Діалектична єдність та взаємозв'язок мети і завдань виховання. Соціальна зумовленість мети виховання, її об'єктивний характер. Фактори, що визначають вибір мети виховання: потреби розвитку суспільства, темпи наукового, технічного і соціального прогресу, економічні можливості суспільства; народні традиції; рівень розвитку педагогічної теорії і практики; можливості учнів, учителів, навчально-виховних закладів. Вітчизняні педагоги минулого і сучасності про мету виховання.

Ідея «всебічного розвитку особистості». Виховний ідеал, його зв'язок з метою виховання. Історія українського виховного ідеалу. Традиційні виховні ідеали українців. Видатні вітчизняні педагоги про ідеал національного виховання (К.Д. Ушинський, С.Ф. Русова, Г.Г. Ващенко та ін.). Мета й ідеали виховання в сучасній школі, їх співвідношення і конкретизація (О. Вишневський). Цілі виховання в зарубіжній педагогіці.

Основні поняття: мета виховання, виховний ідеал, завдання виховання, всебічний і гармонійний розвиток особистості.

Закономірності та принципи виховання

Поняття про закономірності й принципи виховання. Закономірності виховання: зумовленість виховання суспільними потребами, взаємозв'язок процесів виховання і навчання, освіти і розвитку; визначальна роль діяльності та спілкування у вихованні особистості; залежність виховання від вікових індивідуальних особливостей вихованців; взаємозв'язок групи і особистості у виховному процесі; завдання, зміст, методи і форми виховання у цілісному педагогічному процесі; залежність результативності виховного впливу від характеру стосунків вихователів і вихованців.

Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу. Гуманізм принципів виховання у демократичній школі України. Характеристика об'єктивних принципів виховання: єдність національного і загальнолюдського, природовідповідність, зв'язок виховання з життям, культуровідповідність, активність, самодіяльність і творча ініціатива вихованців, демократизація, гуманізація, безперервність і наступність, єдність навчання і виховання, диференціація та індивідуалізація, врахування вікових та індивідуальних особливостей вихованців, гармонізація родинного та суспільного виховання й т. ін. Діалектична взаємодія принципів виховання в процесі їх практично реалізації.

Основні поняття: закономірності виховання, принципи виховання.

Науково-теоретичні засади змісту виховання

Сутність змісту виховання. Вимоги до відбору та основні напрями змісту виховання. Завдання і зміст розумового (інтелектуального) виховання. Мовна культура в системі розумового виховання. Поняття про світогляд. Сутність

наукового світогляду, його основні риси, етапи і шляхи формування. Поняття про мораль.

Суть, завдання і зміст морального виховання з огляду на систему моральних цінностей: загальнолюдських, національних, громадянських, сімейних, особистого життя. Формування національної свідомості і громадянських якостей, політичної культури, духовності особистості; екологічної культури школярів; виховання негативного ставлення до алкоголю, нікотину, наркотиків; статеве виховання дітей та молоді; правове виховання школярів. Шляхи і засоби морального виховання в навчальній і позакласній діяльності. Завдання і зміст трудового виховання. Виховання працьовитості, ініціативності, підприємливості, економічної свідомості тощо. Види трудової діяльності школярів, вимоги до її організації. Профорієнтаційна робота і вибір професії: завдання, зміст, етапи. Художньо-естетичне виховання, його завдання і джерела. Поняття про прекрасне і потворне у природі, суспільстві, людині. Шляхи і засоби естетичного виховання в сучасній школі. Місце національної культури в естетичному вихованні учнів. Фізичне виховання в сучасній школі. Оздоровчі, освітні й виховні завдання фізичного виховання. Зміст, засоби та організаційні форми фізичного виховання учнів, формування здорового способу життя, турбота про власне здоров'я. Шляхи і засоби реалізації змісту виховання.

Основні поняття: зміст виховання, напрями змісту виховання: розумове, моральне, трудове, естетичне, фізичне; світогляд, науковий світогляд; національна самосвідомість; громадянськість; духовність; художньо-естетична культура, екологічна культура, політична культура.

Проблема форм і методів виховання в педагогічній науці й практиці

Поняття про методи, прийоми і засоби виховання. Діалектична єдність мети, принципів, змісту методів і засобів виховання. Народна педагогіка про методи виховання. Розвиток теорії методів виховання. Класифікація методів виховання. Методи формування свідомості особистості: розповідь, роз'яснення, пояснення, лекція, етична бесіда, умовляння, навіювання, дискусія, переконання, приклад. Педагогічні умови ефективного їх використання. Методи організації діяльності, спілкування і формування досвіду громадської поведінки: привчання, вправи, тренування, педагогічна вимога (пряма і опосередкована), громадська думка, прогнозування, доручення, створення виховних ситуацій. Вимоги до організації діяльності учнів. Методи стимулювання поведінки і діяльності школярів: визначення перспективи, змагання, гра, романтика, заохочення, покарання, спонукання.

Психолого-педагогічні вимоги використання методів, стимулювання позитивної поведінки і діяльності у виховані учнів. Характеристика методів контролю і самоконтролю (самовиховання): самоаналіз учинків, самооцінка, самодисципліна, самостереження, самопереконання, самохвалення, самозасудження тощо. Поняття про форми виховання. Добір форм виховання у відповідності до теми, мети, змісту, віку дітей, методів виховання тощо. Класифікація форм організації виховного процесу. Умови оптимального вибору, ефективного застосування методів і форм виховання у сучасній школі. Основні поняття: форма виховання, метод виховання, прийом виховання, засіб виховання, класифікації форм, методів виховання. Проблема співвідношення особистості й колективу у виховному процесі Теорія і практика колективного виховання:

ретроспектива і сучасність. Відображення проблеми виховної ролі колективу в теоретичній спадщині А.С.Макаренка і В.О.Сухомлинського. Проблема дитячого колективу в умовах гуманізації школи. Загальне поняття про дитячий колектив, його ознаки та структура.

Основні типи колективів. Органи самоврядування в дитячому колективі, їх функції. Колектив як умова розвитку і виховання особистості. Динаміка та стадії розвитку колективу. Роль учителя на різних стадіях розвитку колективу. Постановка перспективних цілей, організація діяльності й спілкування як об'єктивні фактори формування дитячого колективу. Особливості діяльності й спілкування в колективі учнів початкових, середніх і старших класів. Закон руху колективу (система перспективних ліній), роль традицій у формуванні учнівського колективу. Педагогічне керівництво процесом формування колективу.

Основні поняття: колектив як умова розвитку і виховання особистості, ознаки, структура, типи колективів, органи, традиції, стадії розвитку, закон руху колективу, принцип паралельної дії, функції вчителя на різних етапах розвитку колективу.

Родинно-сімейне виховання. Взаємодія школи і сім'ї в процесі виховання учнів

Виховання у сім'ї - першооснова розвитку дитини як особистості. Традиційні народно-педагогічні погляди на сім'ю і виховання дітей у сім'ї. Проблеми і підходи до сімейного виховання в дослідженнях вітчизняних та зарубіжних педагогів і психологів. А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський про значення сім'ї у вихованні особистості. Особливості родинного виховання. Поняття про виховний потенціал сім'ї. Типові помилки в родинному вихованні. Основні завдання, провідні напрями родинного виховання. Методи виховання дітей у сім'ї. Умови ефективності родинного виховання. Система взаємодії школи і сім'ї у вихованні учнів: мета, принципи, напрями, шляхи здійснення і форми організації (колективні, групові, індивідуальні). Участь громадськості у вихованні дітей.

Основні поняття: сім'я (родина), функції сім'ї, особливості родинного виховання, проблеми виховання дітей у сім'ї, виховний потенціал сім'ї, система виховної взаємодії школи і сім'ї.

Теоретичні основи організації і діяльності дитячих і юнацьких громадських організацій

Дитячі та юнацькі організації у вихованні учнівської молоді. Історія становлення і розвитку дитячих та юнацьких організацій в Україні, їх правовий статус. Види сучасних дитячих і молодіжних організацій, завдання і принципи діяльності та особливості розвитку, виховний потенціал. 11 Педагогічна допомога учням у створенні організацій і неформальних об'єднань, визначенні їх статусу, обранні форм і методів діяльності, формуванні органів самоврядування. Характеристика існуючих дитячих і молодіжних організацій (СПОУ, «Пласт», «Січ», «Сокіл», Козацька республіка, СМОУ, «Гілки калинові» тощо). Залучення до творчої співпраці дітей і юнаків щодо реалізації завдань і змісту програм молодіжних рухів, творчих спілок, громадських організацій України.

Основні поняття: дитячі, молодіжні громадські організації, законодавчі акти регулювання і визначення діяльності дитячих і молодіжних громадських організацій; види організацій, педагогічні принципи діяльності.

РОЗДІЛ 4. ШКОЛОЗНАВСТВО

Система неперервної освіти в Україні: становлення і тенденції розвитку

Поняття про систему народної освіти. Становлення системи освіти в Україні. Залежність розвитку системи освіти від соціально-економічних, національних і культурних факторів. Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття) (1994), Закон України «Про освіту» (1991, 1996), Закон України «Про загальну середню освіту» (1999), Національна доктрина розвитку освіти в Україні XXI ст. (2002). Основні принципи системи освіти в Україні: доступність, рівність умов, гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських духовних цінностей, органічний зв'язок зі світовою та національною історією, культурою, незалежність від політичних течій, громадських і релігійних організацій; науковий, світський характер освіти; інтеграція з наукою і виробництвом; гнучкість і прогностичність системи освіти; єдність і наступність; безперервність і різноманітність; поєднання державного управління і громадського самоврядування.

Сутність і зміст безперервної освіти в Україні. Освітні, освітньо-кваліфікаційні рівні. Типи навчально-виховних закладів. Особливості систем освіти і тенденції їх розвитку в зарубіжних країнах.

Основні поняття: школознавство, управління, керівництво, система освіти, принципи системи освіти, типи навчально-виховних закладів, безперервна освіта, освітні, освітньо-кваліфікаційні рівні.

Управління системою освіти

Система управління освітою в Україні. Принципи управління освітою: демократизація, гуманізація, науковість, гласність, колегіальність. Органи управління освітою, їх функції, структура. Основні документи, що визначають систему управління і керівництва загальноосвітньою школою: Закон України «Про освіту», Закон України «Про загальну середню освіту», Положення про середній загальноосвітній навчально-виховний заклад, статут загальноосвітньої школи. Керівництво навчально-виховною роботою загальноосвітньої школи. Загальні збори (конференція). Педагогічна рада. Зміст і організація її роботи.

Функції директора та його заступників. Планування роботи школи. Шкільна документація. Пошуки нових форм управління. Наукова організація праці (НОП) у загальноосвітній школі. Завдання та форми атестації педагогічних працівників. Положення про атестацію педагогічних працівників України.

Основні поняття: управління, керівництво, принципи управління, НОП у загальноосвітній школі, атестація педагогічних працівників.

Методична робота в загальноосвітній школі.

Вивчення, узагальнення і поширення передового педагогічного досвіду

Роль методичної роботи в підвищенні рівня професійної підготовки вчителя, її завдання, зміст. Індивідуальна самоосвіта, групові та масові форми методичної роботи. Робота методичної ради, методичних об'єднань, предметних комісій та ін. Поняття про передовий педагогічний досвід (ППД), критерії ППД. Форми і методи вивчення, узагальнення і втілення ППД. Упровадження досягнень педагогічної науки в шкільну практику. Основні форми роботи щодо втілення досягнень науки і ППД.

Основні поняття: методична робота, самоосвіта вчителя, досвід, передовий педагогічний досвід.

Критерії бальної оцінки знань вступників

Максимальна кількість балів за виконання екзаменаційних завдань – 200 балів.

Завдання № 1 оцінюється у 150 балів. Кожне з п'ятдесяти тестових запитань оцінюється в 3 бали за умови, що відповідь вибрана правильно. У разі неправильної відповіді – 0 балів.

Завдання № 2 оцінюється максимальною оцінкою в 50 балів за наступною шкалою:

– 40-50 балів, якщо абітурієнт знає програмний матеріал, розуміє сутність питання, вміє правильно його викласти, виділити головне, досить повно розкрити основні категорії та поняття дисципліни, взаємозв'язки з іншими педагогічними поняттями, явищами; володіє способами раціонального педагогічного мислення, вміє аналізувати, узагальнювати, порівнювати і систематизувати набуті знання, робити висновки, висловлювати власні судження;

– 30-40 бали, якщо абітурієнт має достатній рівень знань, володіє навчальним матеріалом, обґрунтовує педагогічні твердження на основі знання категоріального апарату дисципліни та чіткого розуміння внутрішніх і зовнішніх тематичних взаємозв'язків; у достатній мірі володіє методами систематизації, аналізу, узагальнення знань з дисципліни, використовує їх, вміє виправити допущені ним помилки; у цілому правильно розуміє та вміє письмово викласти головні особливості та взаємозв'язки між педагогічними поняттями та явищами;

– 0-20 балів, якщо письмовий виклад питання засвідчує поверхневі знання абітурієнта з порушенням логічності, аргументованості та послідовності міркувань або зовсім не розкритої сутності питання.

Результат екзамену, за шкалою від 100 до 200, розраховується за формулою:

$$\sum_{\text{заг.}} = 100 + 0,5 \times \sum_{\text{екз.}}$$

де $\sum_{\text{екз.}}$ – сума балів, отриманих за виконання завдань I і II, та вноситься до ЄДЕБО.

Робота, яка оцінена нижче 124 балів, вважається виконаною незадовільно. Якщо сумарна кількість балів, отримана вступником, становить від 100 до 124 або від 176 до 200, робота підлягає повторній перевірці.